

WELSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Utworzono w grudniu 1995 r. Leży on w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego. Obejmuje część doliny rzeki Wel, liczne jeziora oraz przylegające lasy i tereny bagienne. Zajmuje powierzchnię ponad 20 tys. ha.

Wyróżnia się głównie wysokim stopniem naturalności ekosystemów wodnych i torfowiskowych, dużym udziałem chronionych i reliktowych gatunków flory oraz bogatą i interesującą fauną kręgowców, szczególnie ryb i ptaków.

W granicach parku krajobrazowego znajduje się miasto Lidzbark, liczące ponad 8 tys. mieszkańców. Miłośnik wędrówek odnajdzie tu zarówno zabytki kultury materialnej, jak i zakątki o dużych walorach krajobrazowych. Do tych drugich należy malownicze, otoczone lasami Jezioro Lidzbarskie, rozciągające się od miasta w kierunku zachodnim. Obcując tu z przyrodą można obserwować wiele interesujących jej elementów, można się jej uczyć na ścieżkach dydaktycznych.

Według podziału fizyczno – geograficznego (J. Kondracki) WPK położony jest w makroregionie Pojezierza Chełmińsko – Dobrzyńskiego i mezoregionach: Garb Lubawski oraz Równina Urszulewska.

Wokół WPK położone są cztery inne parki krajobrazowe. Na południu sąsiaduje z Górznieńsko – Lidzbarskim, na północy z oddalonym o kilka kilometrów

Parkiem Krajobrazowym Wzgórz Dylewskich, dalej w kierunku zachodnim znajduje się Brodnicki Park Krajobrazowy natomiast na północnym zachodzie w odległości około 30 km od WPK- Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego.

Podstawowymi wartościami predysponującymi powyższy obszar do szczególnej ochrony są:

- rzeka Wel z naturalnym i urozmaiconym przebiegiem (liczne meandry, przepływ przez jeziora, zmiany kierunku biegu oraz bardzo atrakcyjny i malowniczy odcinek od Lidzbarka do miejscowości Trzcina, gdzie rzeka płynie „przełomem” w wąskiej i głębokiej rynnicy).
- 13 jezior o zróżnicowanej powierzchni (od 5,0 ha – j. Mały Jeleń do 298,04 ha – j. Rumian), są to jeziora polodowcowe, głównie typu rynnowego – najczęściej długie, wąskie, o stromych brzegach, znacznych głębokościach i niewyrównanym dnie.
- urozmaicona rzeźba terenu, szczególnie w okolicach miejscowości Trzcina i Lorki.
- bogactwo flory i fauny – występowanie szeregu gatunków rzadkich i chronionych
- istniejące i projektowane na obszarze Parku formy ochrony przyrodniczej (rezerваты, użytki ekologiczne, pomniki przyrody)
- liczne obiekty dziedzictwa kulturowego

Występujące na terenie Parku liczne jeziora są doskonałym miejscem do obserwacji przyrody a ich dobrze rozwinięta linia brzegowa z dużą ilością zatok i półwyspów stanowi idealne miejsce wypoczynku na łonie natury.

Wartości krajobrazowe Parku wzbogacają także liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, składają się na nie:

- obiekty architektury (zabytkowe budowle sakralne, budynki mieszkalne i gospodarcze z XIX w., budowle przemysłowe oraz użyteczności publicznej)
- założenia i układy przestrzenne; (zespoły dworsko-pałacowe, zabytkowe założenia zieleni)
- obiekty historyczne; (stanowiska archeologiczne głównie z okresu późnego średniowiecza)
- miejsca pamięci narodowej.

Działalność gospodarcza na terenie Parku prowadzona powinna być zgodnie z zasadami ekorozwoju a więc uwzględniać m. in.

- rekultywację i zagospodarowanie gruntów po eksploatacji kopalin
- zalesianie i zadrzewianie gruntów nie przydatnych dla rolnictwa, nie będących użytkami ekologicznymi,
- podejmowanie inwestycji zabezpieczających środowisko przed zanieczyszczeniem, szczególnie

- w zakresie ochrony jezior i rzeki Wel,
- ochronę różnorodności biologicznej roślin i zwierząt
 - propagowanie, popieranie i inicjowanie rozwoju rolnictwa biodynamicznego i ekologicznego
 - rozwiązania architektoniczno-urbanistyczne, właściwe dla kształtowania środowiska
 - działania zmierzające do optymalnego zagospodarowania turystycznego, przede wszystkim i rozwoju agroturystyki.

Na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego istnieją 4 rezerwy przyrody:

1. „Czapliniec Werski” 14,56 ha, ornitologiczny, utworzony dla ochrony kolonii czapli siwej w kompleksie leśnym k. wsi Wery (obecnie niezasiedlony). Położony na pofalowanym terenie, opadającym na południowy wschód. Lasy mają tu charakter boru mieszanego i grądu. Osobliwością florystyczną jest kokoryczka okółkowa – gatunek uznawany za górski. Położony w gminie Rybno, nadleśnictwie Lidzbark Welski, 1982

2. „Bagno Koziana” 54,85 ha, ornitologiczny, kompleks bagien z udziałem torfowisk wysokich, miejsce lęgowe ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie gatunki roślin torfowiskowych jak: rosiczka okrągłolistna, bagno zwyczajne, narecznica grzebieniasta, pływacz drobny i jeżogłówka najmniejsza. Położony w gminie Lidzbark, nadleśnictwie Lidzbark Welski., 1991

3. „Ostrów Tarczyński” 108,58 ha, leśno-krajobrazowy, półwysp między jez. Grądy i jez. Tarczyńskim. Obejmuje fragmenty borów mieszanych, lasów grądowych i innych zbiorowisk roślinnych. Celem ochrony jest zachowanie krajobrazu z urozmaiconą rzeźbą terenu, drzewostanem, w którego runie licznie występują widłaki (goździsty, jałowcowaty) i bogatą ornitofauną (zauważono min. rybotowa, orlika krzykliwego, bielika, rybotowa). Położony w gminie Rybno, nadleśnictwie Lidzbark., 1993

4. „Piekiełko”, 25,19 ha, krajobrazowo-leśny. Obejmuje przelomowy odcinek rzeki Wel, gdzie występuje niemal górską rzeźbą terenu. Rzeka ma tutaj duży spadek, wartki nurt, kamieniste dno i naturalne kręte koryto. Wel jest miejscem tarła ryb łososiowatych. Na kamienistym dnie występuje krasnorost *Hildenbrandia rivularis* – wskaźnik czystych i dobrze natlenionych wód. Z rzeką związany jest pluszcz – niewielki ptak występujący przeważnie w pobliżu potoków górskich.,

Inną formą ochrony powierzchniowej istniejącą na terenie WPK są użytki ekologiczne. Jest ich również cztery: „Bładowo”, „Kurojady”, „Chełsty” i „Torfowisko Wąpiersk”.

Welski Park Krajobrazowy
 Jeleń 84, 13-230 Lidzbark
 tel./fax (023) 698 10 36

10 lat WPK

Welski Park Krajobrazowy

